Stockholms läns landsting

Landstingsrådsberedningen

SKRIVELSE
2015-10-07

LS 2015-0121

Landstingsstyrelsen

Motion av Jonas Lindberg m.fl. (V) om införandet av akademisk specialisttjänstgöring för sjuksköterskor

Föredragande landstingsråd: Peter Carpelan

Ärendebeskrivning

Jonas Lindberg m.fl. (V) har till landstingsfullmäktige den 20 januari 2015 lämnat en motion 2015:2 om införande av akademisk specialisttjänstgöring för sjuksköterskor.

Förslag till beslut

Landstingsrådsberedningen föreslår landstingsstyrelsen föreslå landstingsfullmäktige besluta

att anse motionen besvarad

Landstingsrådsberedningens motivering

Stockholms läns landsting är en av Sveriges största arbetsgivare och arbetar aktivt med kompetensförsörjningsfrågorna både i ett kort- och långsiktigt perspektiv. Landstinget har aldrig tidigare haft så många läkare och sjuksköterskor anställda som vi har idag. Oaktat detta, råder det brist på viss specialistutbildad personal på både läkar- och sjuksköterskesidan.

Alliansen har därför initierat ett arbete med att ta fram en landstingsövergripande kompetensförsörjningsstrategi som på ett långsiktigt sätt penetrerar frågeställningar och centrala delparametrar i arbetet med att säkra kompetensförsörjningen vid Stockholms läns landsting.

Landstinget finansierar idag specialistutbildning för sjuksköterskor som väljer att specialisera sig inom till exempel barn, operation och

intensivvård. Detta görs inom ramen för de uppdragsutbildningar (100) som landstinget köper utöver de reguljära utbildningsplatserna på Karolinska Institutet. De sjuksköterskor som väljer att gå någon av dessa utbildningar lyfter samtidigt en utbildningslön á 18 000 kronor i månaden. De förbinder sig också att arbeta vid Stockholms läns landsting under två år efter avslutad utbildning. Kravet om att stanna kvar vid landstinget kan inte ses som särskilt uppseendeväckande eftersom man givit medarbetaren lön under tiden denne studerat. Detta strider inte heller mot lagstiftningen enligt landstingsstyrelsens förvaltning.

För att fastställa vilka specialistområden som är särskilt prioriterade används landstingets prognosmodell inom ramen för KOLL och IT-verktyget Pro-Competence. Ett verktyg som kommer att vara centralt i arbetet med kompetensförsörjningsstrategin framgent. Genom att centralt ta fram en prognos över de kompetensbehov som landstinget har eller kommer att ha möjliggörs att proaktivt identifiera, analysera och hantera obalanser i antal medarbetare med en viss kompetens och verksamheternas reella behov av dessa medarbetare.

Alliansen delar dock motionärens syn på att de behövs åtgärder för att stimulera sjuksköterskor att i högre grad än idag studera vidare och erhålla specialistkompetens. För att hantera den frågan behöver flera parametrar belysas bland andra lön. Utbildning och vidareutbildning ska alltid löna sig. Att en del sjuksköterskor vittnar om att de behöver gå ner i lön efter avslutad specialistutbildning är inte acceptabelt och främjar inte heller hälso- och sjukvårdens kompetensförsörjning av välutbildade sjuksköterskor på lång sikt.

Därför kommer frågan om att hitta en fungerande modell för specialistutbildning av sjuksköterskor att vara högprioriterad. I detta arbete behöver vi lära av goda exempel från andra landsting men även se på lyckade projekt runtom i våra egna verksamheter. Till exempel arbetar Danderyds sjukhus på ett innovativt sätt för att locka fler sjuksköterskor att specialistutbilda sig samtidigt som en tydlig karriärs- och lönestruktur tagits fram. Ett annat exempel är Karolinska sjukhuset Solna som genomfört ett pilotprojekt för Neo-sjuksköterskor.

Stockholms läns landsting behöver således ta ett samlat helhetsgrepp om denna fråga och finna en landstingsövergripande modell för specialistutbildning av sjuksköterskor samtidigt som vi behöver implementera tydliga karriärs- och löneutvecklingsmöjligheter även för sjuksköterskor precis som det finns för läkare. För att detta arbete ska bli långsiktigt och på ett verkningsfullt sätt bidra till en långsiktig

kompetensförsörjning behöver vi utreda vilken modell som passar bäst för Stockholms läns landsting. I det arbetet behöver vi både politisk samsyn och synpunkter från såväl profession som arbetstagarorganisationerna.

Beslutsunderlag

Personalutskottes protokollsutdrag den 1 september 2015
S-ledamöternas särskilda uttalande
MP-ledamöternas särskilda uttalande
Landstingsdirektörens tjänsteutlåtande den 3 augusti 2015
Motion 2015:2

Torbjörn Rosdahl

Peter Carpelan

Carl Rydingstam

§ 29

Motion 2015:2 av Jonas Lindberg m.fl. (V) om införande av akademisk specialisttjänstgöring för sjuksköterskor

LS 2015-0121

Ärendebeskrivning

Jonas Lindberg m.fl. (V) har till landstingsfullmäktige den 20 januari 2015 lämnat en motion 2015:2 om införande av akademisk specialisttjänstgöring för sjuksköterskor.

Beslutsunderlag

Landstingsdirektörens tjänsteutlåtande den 3 augusti 2015
Motion 2015:2

Förslag och yrkande

Ordförande yrkar bifall till landstingsdirektörens tjänsteutlåtande.

MP-ledamoten och V-ledamoten yrkar bifall till motionen

Proposition

Ordföranden ställer förslagen mot varandra och finner att personalutskottet bifaller ordförandens yrkande.

Personalutskottets beslut

Personalutskottet föreslår landstingsstyrelsen föreslå landstingsfullmäktige besluta

att anse motionen besvarad

Reservation
Reservation av MP-ledamoten och V-ledmoten till förmån för det egna förslaget.

Särskilt uttalande
Jens Sjöström och Robert Johansson (S) lägger ett särskilt uttalande till protokollet från Socialdemokraterna (bilaga)
Susanne Nordling (MP) lägger ett särskilt uttalande till protokollet från Miljöpartiet de gröna (bilaga).

Stockholms läns landsting

SÄRSKILT UTTALANDE

HÄLSO- OCH SJUKVÅRDSNÄMNDEN
Socialdemokraterna

2015-09-01

Ärende nr 2
LS 2015-0121

Gällande ”Motion 2015:2 av Jonas Lindberg m.fl. (V) om införande av akademisk specialisttjänstgöring för sjuksköterskor ”

Socialdemokraterna anser att bristen på specialistsjuksköterskor är alarmerande. Landstinget bör ta ett samlat ansvar för att personal- och kompetensförsörjningen fungerar i hela organisationen. Genom en kontinuerlig dialog med utbildningshuvudmännen – i första hand kommunerna och högskolorna – ska rekryteringen av välutbildade medarbetare säkras.

Hälso- och sjukvården har återkommande bekymmer med brist på olika typer av specialister. Landstinget måste därför ta ett tydligt koncernövergripande ansvar för specialistutbildningen så att bristsituationer undviks.

Det är också därför vi, i vår budget, särskilt lyfte fram att landstinget bör samarbeta med utbildningens huvudmän för att starta en verksamhetsintegrerad specialistsjuksköterskeutbildning med kollektivavtalsenlig utbildningsanställning, d.v.s. en akademisk specialisttjänstgöring (AST), i första hand för de specialistinriktningar där brist på specialistsjuksköterskor är identifierade.

Stockholms läns landsting

LANDSTINGSSTYRELSEN
PERSONALUTSKOTTET
Miljöpartiet de gröna

SÄRSKILT UTTALANDE
2015-09-01

Ärende 2
LS 2015-0121

Om införandet av akademisk specialisttjänstgöring för sjuksköterskor

Miljöpartiet yrkar bifall till motionen.

Det är viktigt att landstinget utvecklar sin finansiering av specialistsjuksystrar i en riktning som liknar Vårdförbundets modell AST.

Så som systemet ser ut idag undviker många sjuksköterskor att vidareutbildningarna, eftersom det är kostsamt. Det gäller såväl högskolans reguljära utbildningsplatser som landstingets uppdragsutbildningar. De är kostsamma därför att sjuksköterskor tvingas att gå rejält ner i lön under utbildningen och garanteras varken mer avancerade arbetsuppgifter eller högre lön efter utbildningen.

Behovet av specialistutbildad personal inom Stockholms läns landsting är stort. Det är därför hög prioritet att snabbt utbilda många sjuksköterskor.

I vår budget för 2015 satsar Miljöpartiet på att erbjuda sjuksköterskor specialistutbildningen med bibehållen lön, och vi fördubblar antalet utbildningsplatser. Det är en rejäl satsning som rymmer inom vår ram för hälso- och sjukvårdsnämnden.

Landstingsstyrelsens förvaltning
Landstingsdirektörens stab

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2015-08-03

LS 2015-0121

Handläggare:
Lena Halvardson Rensfelt

Ankom
Stockholms läns landsting
2015 -08- 0 5
Dnr. LS2015-0121
Rotel IV

Landstingsstyrelsens
personalutskott

Motion av Jonas Lindberg m.fl. (V) om införandet av akademisk specialisttjänstgöring för sjuksköterskor

Ärendebeskrivning

Jonas Lindberg m.fl. (V) har till landstingsfullmäktige den 20 januari 2015 lämnat en motion 2015:2 om införande av akademisk specialisttjänstgöring för sjuksköterskor.

Beslutsunderlag

Landstingsdirektörens tjänsteutlåtande den 3 augusti 2015
Motion 2015:2

Förslag till beslut

Personalutskottet föreslår landstingsstyrelsen föreslå landstingsfullmäktige besluta

att anse motionen besvarad.

Förvaltningens förslag och motivering

Sammanfattning
Jonas Lindberg m.fl. (V) har lämnat en motion om införande av akademisk specialisttjänstgöring för sjuksköterskor.

Stockholms läns landsting finansierar redan idag utbildning för specialistsjuksköterskor genom såväl studielön som uppdragsutbildningar. För att hantera frågan på längre sikt bör en översyn över specialistsjuksköterskeutbildningen genomföras i syfte att initiera en förändring av utbildningssystemet så det blir mer flexibelt och bättre på att möta vårdens behov av kompetens.

Bakgrund
Jonas Lindberg m.fl. (V) har lämnat en motion om införande av akademisk specialisttjänstgöring för sjuksköterskor. I motionen diskuteras olika sätt att stimulera sjuksköterskor till att genomgå specialistutbildning. Motionären föreslår att en modell med en utbildningsanställning ska användas för sjusköterskor som väljer att specialistutbilda sig. Modellen bygger på en heltidsanställning med kollektivavtalade villkor. Tjänsten ska innehålla både studier och kliniskt arbete. Det ska inte föreligga några krav på att den anställde fortsätter att arbeta i verksamheten efter genomgången specialistutbildning. I motionen förs också fram att en utredning ska initieras runt möjligheten att erbjuda sjuksköterskor som specialistutbildat sig fem tusen kronor extra i lön. Motionärerna önskar också att arbetsgivaren ska utreda inom vilka områden som behovet av specialistutbilade sjuksköterskor är som störst.

Motionärerna föreslår att landstingsfullmäktige beslutar att uppdra åt landstingsstyrelsen att utreda och utveckla akademisk specialisttjänstgöring för sjuksköterskor utifrån Vårdförbundets modell.

Överväganden
Landstinget finansierar i dag specialistsjuksköterskeutbildning inom flera prioriterade speciallistområden. Det sker dels genom köp av uppdragsutbildningar men också genom studielön till sjuksköterskor som vidareutbildar sig inom de speciallistområden som landstinget identifierat som prioriterade.

För att fastställa vilka speciallistområden som är särskilt prioriterade används landstingets prognosmodell. Genom den tas en prognos fram varje år över antal utbildade i yrkesverksam ålder inom olika yrken och specialiteter. Syftet är att proaktivt identifiera, analysera och hantera obalanser i antal årsarbetare i förhållande till behov.

I de fall högskolans reguljära utbildningsplatser inte bedöms täcka behovet av specialistutbildade sjuksköterskor kan landstingets ramavtal om uppdragsutbildning användas. För närvarande finns ett ramavtal avseende utbildning inom områdena barn, operation och intensivvård. För en ökad flexibilitet kommer ett generellt ramavtal som omfattar alla specialistsjuksköterskeutbildningar att upphandlas under år 2015. Vid eventuellt behov av utbildningsplatser kan en förnyad konkurrensutsättning genomföras genom samordande avrop i landstinget.

Landstingets inriktning är att successivt övergå från att köpa uppdragsutbildning till att uppmuntra anställda att söka de reguljära

utbildningar som ges av högskolorna. På så sätt kan medel styras från köp av uppdragsutbildningar till studielön för fler sjuksköterskor som väljer att vidareutbilda sig inom prioriterade områden.

Förvaltningen delar motionärernas syn att det är flera samverkande faktorer som gör att särskilda insatser behöver vidtas för att säkra kompetens inom vissa specialistsjuksköterskeområden. Förvaltningen ser det dock inte som en långsiktig lösning att en specifik yrkeskategori ska ges möjlighet att genomgå en högskoleutbildning med full lön. Modellen med studielön och i nödvändiga fall köp av uppdragsutbildningar fungerar bra. För att hantera frågan på längre sikt bör dock en översyn över specialistsjuksköterskeutbildningen genomföras. Fokus bör vara på att initiera en förändring av utbildningssystemet så det blir mer flexibelt och bättre på att möta vårdens behov av kompetens. Detta är också syftet med det uppdrag att beskriva hälso- och sjukvårdens förutsättningar och behov av specialistutbildade sjuksköterskor som getts till landstingsstyrelsen i Budget för Stockholms läns landsting 2016. Utredningen kommer att beröra frågor som att utbildningssystemet behöver vara mer flexibelt, öppet och anpassas efter vårdens behov. Problemet med att lärosätena inte tillhandahåller utbildningsplatser i tillräcklig omfattning för att möta behoven behöver också lösas. De kunskaper och färdigheter som en specialistutbildning ger en sjuksköterska behöver anpassas utifrån vårdens kunskapsbehov.

Stockholms läns landstings modeller för studielön ligger väl i linje med övriga landstings och regioners hantering av frågan. För att skapa samordning och tydlighet har förvaltningen dock fått i uppdrag att ta fram ett enhetligt system för studielön för vidareutbildning till specialistssjuksköterska inom prioriterade områden.

Förvaltningen anser att det ska finnas en tydlig koppling mellan kompetens och lön. Den särskilda lönesatsningen på prioriterade specialist-sjuksköterkor som genomförts under åren 2014 och 2015 syftade till att skapa en tydlig lönespridning men också en generell höjning av lönenivåerna. Arbete med att ta fram en lönebildningspolicy för Stockholms läns landsting pågår och den kommer belysa frågan om lön kopplat till utbildning ytterligare.

Ekonomiska konsekvenser av beslutet

Beslutet har inga ekonomiska konsekvenser.

Miljökonsekvenser av beslutet

I enlighet med landstingets Miljöpolitiska program 2012-2016 har hänsyn till miljön beaktats och slutsatsen är att det inte är relevant med en miljökonsekvensbedömning i detta ärende.

Henrik Gaunitz
Tillförordnad landstingsdirektör

Gunnel Forsberg
Tillförordnad förvaltningschef

Ankom
Stockholms läns landsting
2015 -01- 20
Dnr. LS 2015-0121

2015:2
Rotel IV

Stockholms läns landsting
2015-01-20

Motion av Jonas Lindberg (V) m.fl. om införande av akademisk specialisttjänstgöring ~~med goda villkor~~ för sjuksköterskor ~~i Stockholms läns landsting~~

I Stockholms läns landsting råder stor brist på specialistutbildade sjuksköterskor. Enligt Socialstyrelsen sjunker den andel av sjuksköterskekåren som väljer att specialistutbilda sig. Samtidigt blir sjukvården allt mer högspecialiserad och vi står därför inför stora utmaningar att klara Framtidens hälso- och sjukvård samt Nya Karolinska Sjukhuset. Bara idag saknas på Karolinska universitetssjukhuset exempelvis närmare 70 intensivvårdssjuksköterskor för att kunna hålla befintliga intensivvårdsplatser öppna. Och även om dessa mot förmodan skulle öppna inom nära framtid har Stockholm ändå näst lägst volym intensivvårdsplatser i hela Europa.

Orsakerna till bristen är komplex. Utebliven löneutveckling och undermåliga villkor för att specialistutbilda sig är helt centrala i detta. En del sjuksköterskor bekostar idag på egen hand sin specialistutbildning genom studielån eller genom att jobba deltid under tiden som de studerar. Det tar nästan 20 år för en sjuksköterska som bekostar sin specialistutbildning själv att tjäna in detta bortfall på lönen. Ett grepp som landstinget sedan några år tillbaka har tagit är att betala en studielön under 15 månader på 15 500 kronor/månad till sjuksköterskor som går en specialistutbildning – med motkravet att de ska jobba kvar två år efter på berörd klinik. Denna satsning har varit otillräcklig och bristen på specialistsjuksköterskor består.

Den låga studielönen och kravet att arbeta kvar i minst två år har inneburit att många valt bort specialistutbildningen. Utebliven löneutveckling är en annan anledning. Sjuksköterskor som arbetat länge får ibland till och med gå ner i lön efter avslutad specialisering eller får obefintligt små ökningar som inte motsvarar det ansvar och den kompetens de har. Därför vore det rimligt om landstinget även tar ett generellt grepp om att garantera en god löneutveckling efter genomgången specialistutbildning.

I flera regioner i Sverige (bland annat Kalmar, Örebro, Västerbotten och Västra Götaland) har man istället infört utbildningstjänster (AST-akademisk specialistjänstgöring) för sjuksköterskor som vill specialistutbilda sig. Dessa tjänster inrättas då som en permanent del i verksamheten och garanterar på så vis en kompetensförsörjning till sjukvården. Lönen följer dessutom kollektivavtal och studenten är inte kontrakterad på två år utan kan istället välja den arbetsplats som lockar bäst. En liknande satsning skulle vara mer än välkommen i Stockholms läns landsting.

En sådan satsning måste börja med att i samråd med verksamheterna utreda omfattningen av hur många tjänster som skulle behövas i Stockholm samt inom vilka specialistområden. Syftet med utredningen ska vara att komma fram till en modell som bygger på följande kriterier:

- att utbildningsanställningen skall vara en tillsvidareanställning i den verksamhet där specialistkunskap efterfrågas.
- att anställningen omfattas av gällande kollektivavtal.

- att tjänsten i grunden är heltid och innehåller både studier och kliniskt arbete integrerat med aktuell verksamhet.
- att det inte ställs några krav på att den som går utbildningen sedan måste fortsätta arbeta i landstinget.
- att utreda möjligheten att sjuksköterskan som är klar med sin specialistutbildning erbjuds minst 5 000 kronor extra på sin befintliga lön efter genomgången utbildning.
- att arbetsgivaren bestämmer inom vilka områden som behovet av specialistutbildade sjuksköterskor är störst.

Mot bakgrund av ovanstående föreslås landstingsfullmäktige besluta

att uppdra åt landstingsstyrelsen att utreda och utveckla akademisk specialisttjänstgöring för sjuksköterskor (AST) utifrån Vårdförbundets modell.

Jonas Lindberg

Gunilla Roxby Cromvall

Håkan Jörnéhed

Catarina Wahlgren

Birgitta Sevefjord

Pia Ortiz-Venegas

Elisabeth Ulin Karlsson

Anna Sehlin

Kerstin Burman

Ifrå Degmo-Mohamed

Isabelle Flygare

Feline Flodin